

Vergaderjaar 2008–2009

27 625

Waterbeleid

Nr. 136

**BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN
KONINKRIJKSRELATIES EN DE STAATSSECRETARIS VAN
VERKEER EN WATERSTAAT**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 juni 2009

1. Inleiding

Mede naar aanleiding van de rampzalige overstroming van New Orleans in 2005 stelde het kabinet in 2006 de expliciete doelstelling om in Nederland te komen tot een goede organisatorische voorbereiding op overstromingen (Tweede Kamer, vergaderjaar 2006–2007, 27 625, nr. 77). Uit onderzoek was naar voren gekomen dat er belangrijke tekortkomingen op dat gebied waren, in het bijzonder bij de planvorming en regievoering.

Deze processen zijn bij het management van grootschalige overstromingen bij uitstek interbestuurlijk van karakter. Daarom is vervolgens een bestuurlijke Taskforce Management Overstromingen (TMO) ingesteld met als opdracht om gedurende twee jaar een impuls te geven aan het niveau van voorbereiding (Stc. 11 december 2006, nr. 241). De opdracht noemde een aantal verbeterthema's. Belangrijk onderdeel van het thema «oefenen» was de organisatie van de landelijke overstromingsoefening Waterproef in november 2008. De TMO heeft deze oefening als vliegwiel voor de gehele opdracht gebruikt.

De bevindingen van de TMO en de evaluatie van de nationale oefening Waterproef treft u bijgaand aan.¹ Na een korte weergave van de kern uit beide rapporten geeft dit standpunt een beeld van de manier waarop het kabinet het bereikte niveau van organisatorische voorbereiding wil behouden en onderdelen hiervan verder wil versterken.

2. Bevindingen van de TMO

De TMO is overeenkomstig de opdracht het land in gegaan, heeft professionals en bestuurders opgezocht, heeft hun wensen en behoeften gepeild en heeft samen met hen instrumenten ontwikkeld om tot een betere voorbereiding te komen. Tegelijkertijd heeft de TMO door periodieke tussen-

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

rapportages contact met de opdrachtgevers gehouden. Gezamenlijk is een subsidieregeling vormgegeven om regionale verbeterinitiatieven actief te ondersteunen (Stc. 25 mei 2007, nr. 99, Stc. 18 december, nr. 247). In tientallen projecten zijn nieuwe allianties tot stand gekomen.

De TMO stelt vast dat mede hierdoor de organisatorische voorbereiding op een overstroming op een beduidend hoger peil ligt dan in 2006. Dat betekent niet dat op alle onderdelen of bij alle partijen evenveel voortgang is geboekt. Uitdagingen liggen er met name nog op het gebied van de planvorming. Bovendien wordt de bestuurlijke aandacht voor het management van overstromingen – mede door een laag risicobesef – als kwetsbaar gekenschetst.

De TMO stelt verder vast dat een eventuele overstroming in Nederland vanuit de kust en de grote rivieren direct het karakter heeft van een nationale ramp. Bij rampen van dergelijke omvang wordt een regierol verwacht van het rijk. Een dergelijke rol vereist passende instrumenten en bevoegdheden, zoals versterking van nationale operationele plannen, operationele capaciteiten en sturingsmogelijkheden.

De TMO markeert de noodzaak voor het behoud van de bereikte verbeteringen en beveelt aan onderdelen verder te ontwikkelen. Gezien het generieke karakter van de aanbevelingen ziet de TMO hiervoor een leidende rol voor de minister van BZK, in nauwe samenwerking met de andere betrokken bewindspersonen. Volgens de TMO zijn naast toetsing van het niveau van voorbereiding door de Rijksinspecties regelmatig oefeningen geschikte instrumenten.

3. Evaluatie van Waterproef

De TMO heeft de landelijke rampenoefening Waterproef zo ontworpen dat zeer veel partijen (onder meer veiligheidsregio's, waterbeheerders, ministeries) meerdere dagen konden oefenen. Het ging hierbij in het bijzonder om de processen informatievoorziening, besluitvorming (aansturing en regie), crisiscommunicatie (extern optreden) en interbestuurlijke samenwerking. Dit is op succesvolle wijze verlopen. Bovendien is het mogelijk gebleken concrete lessen te formuleren om de doelmatigheid en zeker ook de doeltreffendheid van crisisbeheersing te verbeteren, zowel in het algemeen als in het bijzonder bij overstromingen.

Bij alle vier processen zijn leerpunten benoemd op het gebied van doelmatigheid (*efficiency*), in het bijzonder bij de informatievoorziening en de crisiscommunicatie. Daarbij valt te denken aan de toegevoegde waarde van snelle informatiedeling en het belang van crisiscommunicatie in de crisisbesluitvorming. Belangrijke elementen hierin zijn een meer doelgerichte verspreiding en een compacter opzet van de zogeheten *situatierapporten, met betere vastlegging van besluiten en uitgezette acties. Een ander aandachtspunt is de praktische vormgeving van bestuurlijke afstemming.*

Daarnaast zijn er leerpunten benoemd op het gebied van doeltreffendheid (*effectiviteit*); deze concentreren zich op de samenwerking, de besluitvorming en opnieuw de informatievoorziening. Meer aandacht blijkt bijvoorbeeld nodig voor onderlinge aansluiting tussen informatiesystemen en voor het snel in beeld brengen van operationele gevolgen en keteneffecten van ingrijpende besluiten. Gegeven de lessen van eerdere landelijke oefeningen zijn er juist voor deze punten experimentele samenwerkingverbanden (de Landelijke Coördinatiecommissie Overstromingsdreiging en de Landelijke Operationele Staf) en netcentrische informatiesystemen (CEDRIC en FLIWAS) uitgetest. Ook is voor het eerst geoefend

met de Brigadestaf Grootschalige Evacuatie, op basis van de civiel-militaire afspraken tussen de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de minister van Defensie. De ervaringen met deze experimenten zijn voor het overgrote deel positief.

Naast deze gedetailleerde evaluatie heeft de TMO nog in 2008 een Rapport van Eerste Indrukken opgesteld; bovendien hebben regionale deelnemers evaluaties op onderdelen van Waterproef uitgevoerd. De uitkomsten hiervan passen in het beeld van de nationale evaluatie.

4. Visie

Het kabinet heeft in het coalitie-akkoord als doel opgenomen dat eind 2009 de rampenbestrijding en crisisbeheersing op orde zijn, dat de veiligheidsregio's professioneel georganiseerd zijn en dat zij garant staan voor een kwalitatief hoogwaardige rampenbestrijding en crisisbeheersing. De doelstelling «een goede voorbereiding van de maatschappij op overstromingen», die is verwoord in het Kabinetsstandpunt Rampenbeheersing Overstromingen (2006), maakt hier deel van uit.

De afgelopen jaren is er op het terrein van crisisbeheersing veel werk verzet. In het beleidsplan Crisisbeheersing 2004–2007 zijn veel initiatieven genoemd die de afgelopen jaren zijn uitgevoerd. Op dit moment wordt er een beleidsdoorlichting crisisbeheersing uitgevoerd. Het rapport beleidsdoorlichting Crisisbeheersing zal medio 2009, met een beleidsreactie van de Minister van BZK, worden aangeboden aan de Tweede Kamer.

Bij het bereiken van gestelde doelen uit het coalitie-akkoord hanteert het kabinet als uitgangspunten samenhang en subsidiariteit. Doelen, instrumenten en maatregelen voor een enkel ramptype, zoals overstromingen, moeten passen binnen de generieke aanpak voor alle rampen, tenzij door het karakter van de ramp een aparte voorziening werkelijk nodig is. Dat betekent dat de maatregelen voor rampenbeheersing in eerste instantie op regionaal niveau moeten worden getroffen. De inspanning van het rijk is gericht op het instrumenteren van de regionale partijen.

Waar het karakter van de ramp een voorziening op rijksniveau werkelijk nodig maakt – en dat is blijkens de oefening bij een overstroming snel het geval – zal het Rijk in staat moeten zijn om de gewenste regie te nemen. Kernpunt is dat er een onderscheid bestaat tussen incident gedreven rampen, zoals de vuurwerkramp en de Bijlmerramp, en de meer «voorspelbare» rampen. Tot de laatste categorie behoren de meeste overstromingen, maar ook pandemieën, milieurampen en onder bepaalde omstandigheden ook dierziekten.

Verder is samenhang nodig tussen de aanpak in de rampenbeheersing voor overstromingen en de preventieve maatregelen en maatregelen in de ruimtelijke ordening, die deel uitmaken van de nationale strategie voor waterveiligheid zoals vastgelegd in het ontwerp van het Nationale Waterplan.

5. Aanpak

Het Kabinet onderschrijft op hoofdlijnen de bevindingen van de TMO en de evaluatie van Waterproef. Met de planvorming is een flinke stap voorwaarts gemaakt. Juist daar is verdere ontwikkeling echter nog wel nodig zowel in de breedte als in de verdere implementatie. Ook de samenwerking tussen de verschillende instanties betrokken bij de crisisbeheersing heeft verder vorm gekregen, zowel binnen de waterkolom als tussen de waterkolom en de algemeen-bestuurlijke kolom. De afgelopen twee jaar is

veel gerealiseerd, niet alleen op regionaal niveau maar ook op rijksniveau. Scenario's zijn ontwikkeld en plannen zijn opgesteld. Ook hebben op kleinere schaal interdepartementale oefeningen plaatsgevonden ter voorbereiding op Waterproef en zijn functionarissen aanvullend opgeleid.

Gegeven de bevindingen van de TMO en Waterproef geeft het kabinet prioriteit aan:

- versterking van maatschappelijke aandacht voor crisisbeheersing in het algemeen (5.1),
- regievoering en coördinatie (5.2),
- totstandkoming van operationele plannen (5.3) en
- de verdere organisatie van de «waterkolom» (5.4).

De eerste drie prioriteiten betreffen verbeteringen in de algemene crisisbeheersing, dus de veiligheidsregio's, de provincies en het rijk, i.c. het ministerie van BZK. De laatste paragraaf betreft primair verbeteringen in de crisisorganisatie in het waterbeheer, dus waterschappen en het Rijk, i.c. het Ministerie van Verkeer & Waterstaat, en vormt daarmee een specifieke aanvulling op de algemene verbeteringen.

5.1. Maatschappelijke aandacht vergroten

Bij een ramp als een overstroming kan de overheid niet garanderen dat elke burger gelijk gered kan worden. Voor de verbetering van zelfredzaamheid van burgers en burgerparticipatie bij rampen en crises is, naar aanleiding van de uitkomsten van de nationale risicobeoordeling, een project zelfredzaamheid gestart. In dit project werkt BZK in een aantal pilots samen met een (veiligheids)regio's, niet-gouvernementele organisaties en het bedrijfsleven om praktische en concrete instrumenten te ontwikkelen om die zelfredzaamheid te versterken. De producten die tijdens deze pilots succesvol blijken, kunnen na afloop in 2010 landelijk worden uitgerold. Binnen de pilots is extra aandacht voor minder-zelfredzamen en jongeren.

Versterking van de maatschappelijke aandacht voor rampen en crisisbeheersing krijgt daarnaast ook vorm in de campagne «Denk Vooruit». Daarin staan bewustwording voor te nemen noodmaatregelen van burgers en bedrijfsleven bij rampen en crisis centraal zoals in 2008 en 2009 het «noodpakket».

Daarnaast wordt – in het project vitale infrastructuur – onverminderd doorgebouwd aan samenwerking tussen vitale sectoren en veiligheidspartners (nationaal en internationaal). Tevens hebben de ministeries van Binnenlandse Zaken, verkeer en Waterstaat de afgelopen twee jaar gezamenlijk met het IPO een verbeterde versie van de risicokaarten uitgewerkt voor overstromingen. Deze kaarten zijn zowel voor burgers als professionals sinds augustus 2008 beschikbaar (www.risicokaart.nl).

5.2. Regievoering en coördinatie versterken

Instrumenteren regio's

Om de regio's goed uit te rusten om de beoogde kwaliteitsverbetering van de rampenbestrijding en crisisbeheersing te realiseren zullen in 2009, na goedkeuring van het wetsvoorstel, de Wet veiligheidsregio's, het Besluit veiligheidsregio's (AmvB) en convenanten tussen het rijk en de regio (in 2008 afgesloten, in 2009 in uitvoering) worden ingezet.

Regie en aansturing bij nationale crises

De oefening Waterproef toont aan dat een bij grootschalige overstro-

mingsrampen op het niveau van de zogenaamde «ergst denkbare overstromingen (EDO's)» al snel sprake is van een nationale ramp. In een dergelijke situatie (bij een ergst denkbare overstroming) is eenduidige aansturing en communicatie op nationaal niveau van groot belang. Tijdens het AO Nationale Veiligheid in oktober 2007 heeft de Tweede Kamer het kabinet gevraagd de eindverantwoordelijkheid bij een nationale ramp tussen ministers te verhelderen.

Een beleidsverkennde notitie over de regie en aansturing bij rampenbestrijding of crisisbeheersing op nationaal niveau zal in de ministerraad worden besproken. De uitkomst hiervan wordt meegenomen in de kabinetsreactie op het advies van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) advies over «Beter besturen bij rampen», dat naar verwachting medio 2009 naar de Tweede Kamer zal worden gestuurd. Een nieuwe versie van het Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming wordt vastgesteld zodra de MR een besluit heeft genomen over dit voorstel.

Ambitie crisisstructuur op rijksniveau

Om beter in te kunnen spelen op steeds complexere, grootschaligere en intersectorale dreigingen is de gezamenlijke ambitie van het rijk (NCC, LOCC en de departementale crisiscentra (DCC's)) om de interdepartementale samenwerking te intensiveren. Hierbij wordt samen met de betrokken partners gewerkt aan:

- één informatieknooppunt voor crisismeldingen (verbeteren van de informatievoorzieningen en de interdepartementale samenwerking);
- tijdige advisering aan departementen, ministers en kabinet op basis van één integraal advies waarin is opgenomen feiten van het operationeel, bestuurlijk & mediabeeld, geschatte ontwikkelingen van het incident, dilemma's en communicatieadvies;
- een duidelijk producten- en dienstenaanbod richting alle crisispartners;
- bundeling van opleidings- en oefenactiviteiten.

Hierbij zal tevens worden onderzocht in hoeverre investeringen in een hoogwaardige crisisbeheersingsstructuur een bijdrage kunnen leveren aan het programma vernieuwing van de rijksdienst. Gedeelde doelen zijn het verbeteren van processen, het vergroten van efficiency en het aanpakken van verkokering.

Operationeel optreden rijk

Rampenbestrijding en crisisbeheersing vereisen een adequaat politiek-bestuurlijk en operationeel optreden op lokaal, regionaal en (inter)nationaal niveau. Rampen en crises zullen allereerst worden bestreden door inzet van capaciteit bij lokale en regionale operationele hulpverleningsdiensten. In alle gevallen zullen bij rampen en crises waarbij de nationale veiligheid in het geding is of dreigt te komen en waarbij bovenregionale/nationale belangen (dreigen te) worden geschaad, besluiten op nationaal politiek-bestuurlijk niveau snel en zo éénduidig mogelijk operationeel uitgevoerd dienen te worden.

Tijdens de oefening Waterproef is met een landelijke operationele staf geëxperimenteerd. Een aantal veiligheidsregio's, bestuurders en operationele diensten heeft baat gehad bij een dergelijke landelijke afstemming. Zonder landelijke aanpak is een grootscheepse evacuatie bijvoorbeeld niet goed mogelijk. Het komende jaar zal het kabinet de Landelijke Operationele Staf een formele plaats geven in het systeem van crisisbeheersing bij het Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum te Driebergen en kwalitatief verder versterken. Hiervoor zullen de rol, taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheid van de LOS interdepartementaal verder worden uitgewerkt en afgestemd met de decentrale bestuurders en betrokken

operationele diensten. In september 2009 wordt de landelijke operationele staf opnieuw beoefend in oefening FLOODIX.

Informatievoorziening versterken

Tijdens Waterproef is gebleken dat de informatie over de situatie in het crisisgebied en over de verwachte ontwikkelingen in hoofdlijnen aanwezig is. Wel is het noodzakelijk om de effectiviteit van die informatie verder te verbeteren. Dit vraagt om een aantal concrete maatregelen:

- implementeren van het netcentrisch werken, *het crisisinformatiesysteem Cedric*, bij alle spelers, zowel in de algemene crisislijn als in de waterkolom en koppelen met *crisisinformatiesysteem Flood information and Warning System, (Fliwas)*;
- herstructureren van situatierapporten onder meer met grafische informatie, zodat beslissers veel sneller de situatie overzien en op grond daarvan kunnen besluiten;
- vullen van de informatiesystemen met dynamische informatie; waterstanden, weersomstandigheden en de verkeerssituatie zijn cruciaal voor een effectieve respons.

Informatievoorziening bij rampen en crisis is cruciaal. Doelstelling van netcentrisch werken is dat alle bestuurders en operationele diensten vrijwel gelijktijdig over een eenduidig beeld van een ramp of crisis kunnen beschikken, op basis waarvan zij direct de juiste acties kunnen ondernemen. Met behulp van netcentrisch werken wordt mede invulling gegeven aan het kabinetsstandpunt de rampenbestrijding en de crisisbeheersing op orde te krijgen. Het Veiligheidsberaad heeft op 7 februari jl. besloten dat de invoering van netcentrisch werken ook bij de regio's één van de prioriteiten binnen «multidisciplinaire informatievoorziening veiligheid» in 2009 is. In het veld is ook steeds meer steun voor de invoering van netcentrisch werken. Tijdens Waterproef is het systeem gebruikt en geëvalueerd. Daarbij is gebleken dat de betrokkenen beter in staat waren hun taken uit te voeren in een kortere tijd.

5.3. Plannen verbeteren

Algemeen

Nagenoeg alle veiligheidsregio's beschikken nu over een basisplan voor overstromingen. Op landelijk niveau is er het Nationaal Crisisplan Hoogwater en Overstromingen. Het ministerie van BZK zal de komende twee jaar samen met de regio's ervoor zorgdragen dat deze plannen verder worden uitgewerkt en dat regionale en (inter)nationale plannen op elkaar aansluiten. Dit geldt met name voor een Landelijk Evacuatieplan en het Nationaal Crisisplan.

Bij het evacuatieplan zal speciale aandacht zijn voor vitale processen, «niet-zelfredzamen», vee en cultureel erfgoed. Ook zal door het ministerie van BZK *nafase* als apart onderwerp verder worden uitgewerkt, met aandacht voor de deelprocessen «opvang en zorg voor getroffen» en «herstel en wederopbouw», op basis van de aanbevelingen van de TMO. Het ministerie van BZK zal het eerder ontwikkelde Modelplan Nafase herzien. De aanbevelingen van de TMO uit het deelrapport Nafase worden hierin meegenomen. Tevens is het thema nazorg opgenomen in de door het Veiligheidsberaad vastgestelde advies van de Taskforce Gemeentelijke Processen volgens het Modelplan Nafase.

Versterken van de nationale planvorming

Er is gestart met het opstellen van nationale crisisplannen ter voorberei-

ding op voorzienbare risico's en dreigingen, niet alleen voor hoogwater en overstromingen, maar ook voor bijvoorbeeld terroristische aanslagen, pandemieën en de uitval van nutsvoorzieningen. Als grondlegger voor deze verschillende plannen wordt met voorrang gewerkt aan de ontwikkeling van een generiek Nationaal Crisisplan: een samenhangende ordening van processen, protocollen en structuren om te komen tot een vereenvoudiging, eenduidigheid en standaardisering van de crisisbeheersing op nationaal niveau (uniforme inrichting en werkwijze). Dit plan moet qua structuur en systematiek aansluiten op het stelsel van regionale planvorming conform wetsvoorstel veiligheidsregio's en wordt mede gebaseerd op de opgedane praktijkervaringen met de specifieke crisisplannen en nationale oefeningen. Het streven is om dit Nationaal Crisisplan eind 2009 in de ministerraad vast te stellen.

5.4. Specifieke maatregelen voor overstromingen

Nationaal Waterplan

Het nationaal beleid voor waterveiligheid is vastgelegd in het ontwerp Nationaal Waterplan dat nu ter inspraak ligt. Dit plan vertaalt de veiligheidsketen voor overstromingen naar *meerlaagsheid*, waarmee naast waterkeren (preventie) ook rampenbeheersing een onderdeel van waterveiligheid is. De invulling voor de rampenbeheersingslaag in het ontwerp-Waterplan is mede bepaald door tussentijdse inzichten van de TMO, met als belangrijkste maatregelen de verbetering van informatievoorziening vanuit «de waterkolom» (waterschappen, Rijkswaterstaat en de provincie als waterbeheerder) en de samenwerking tussen veiligheidsregio's en die waterkolom.

Het kabinet zal de samenwerking tussen partners in de veiligheidsketen een structureel karakter geven met de implementatie van de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's 2007/60/EG (ROR). Deze Richtlijn verplicht de Lidstaten tot actieve communicatie over overstromingsrisico's en tot het opstellen van geïntegreerde plannen voor het beheer van deze risico's. Deze zogeheten *overstromingsrisicobeheerplannen* zullen vanaf 2015 per stroomgebied niet alleen een beeld moeten geven van de inspanningen op het gebied van preventie, maar ook op het gebied van ruimtelijke inrichting en rampenbeheersing, overeenkomstig de nationale meerlaagsaanpak. De interbestuurlijke en internationale processen van totstandkoming van deze plannen worden in 2009 voorbereid.

Bovendien kondigt het Waterplan aan te komen tot risicozonering voor kwetsbare gebieden. Het kabinet onderzoekt of het zinvol is om bij ontwerp en aanleg van weg- en spoorverbindingen in laaggelegen gebieden rekening te gaan houden met overstromingsrisico's. Inzet is om met een AMvB onder de NWRO eisen te stellen aan de ruimtelijke inpassing van vitale functies om schade bij overstromingen te voorkomen.

Organisatie van de waterkolom

De bevindingen van de TMO en de evaluatie van Waterproef tonen aan dat een goede voorbereiding op overstromingen het noodzakelijk maakt om ook binnen de waterkolom de krachten te bundelen. Hiertoe zal een Stuurgroep Management Overstromingen als structureel overleg tussen vertegenwoordigers van waterschappen en Rijkswaterstaat worden ingericht. Deze stuurgroep zal verantwoordelijk zijn voor de gecoördineerde uitvoering van de volgende maatregelen in 2009 en 2010:

- De totstandkoming van een landelijk procedureplan voor de waterkolom in een *Landelijk Draaiboek Management Overstromingen*, afge-

stemd enerzijds op de calamiteitenplannen van de waterbeheerders en anderzijds op het Nationaal Crisisplan;

- De totstandkoming van onderliggende *regionale werkafspraken* tussen waterschappen en Rijkswaterstaat, bij vast te leggen in calamiteitenplannen of convenanten;
- De inrichting en verankering van een werkstructuur voor crisisinformatievoorziening bij overstromingen, gebaseerd op de *Landelijke Coördinatiecommissie Overstromingsdreiging die in Waterproef is geoefend*;
- De totstandkoming van *convenanten* tussen Rijkswaterstaat en veiligheidsregio's, met daarin afspraken op het gebied van waterbeheer, verkeers- en scheepvaartmanagement, alsmede tussen waterschappen en veiligheidsregio's;
- De implementatie bij alle waterbeheerders van het *crisisinformatiesysteem FLIWAS*, inclusief het beheer en onderhoud van dit systeem. Dit systeem moet kunnen aansluiten bij de *netcentrische informatiesystemen van de veiligheidsregio's*, alsmede bij het *netcentrische informatiesysteem Infracore* dat bij Verkeer en Waterstaat wordt geïmplementeerd en de zogenaamde *Warroom Rijkswaterstaat* waar informatie over weer, verkeer en het verloop van overstromingen wordt gedeeld en geïntegreerd.
- Het zorg dragen voor een adequate *kennisinfrastructuur* voor het management van overstromingen, waarin:
 - o zowel het adhoc ontsluiten als het borgen van – bestuurlijke en operationele – kennis ter voorbereiding en tijdens een crisis is begrepen als kennisontwikkeling voor de (middel)lange termijn;
 - o goede aansluiting wordt gevonden bij bestaande mechanismen zoals de *Dutch-American Flood Emergency Management Cooperation* onder leiding van Deltares, het *Expertisenetwerk Waterveiligheid* (ENW) en de *Denktank Nationale Veiligheid*;
 - o de ontsluiting en het beheer van overstromingsscenario's is opgenomen.

De Stuurgroep Management overstromingen zal de uitvoering van deze maatregelen waar nodig vorm geven in afstemming met andere partijen zoals provincies, veiligheidsregio's en het ministerie van BZK.

6. Verankering

6.1. Na de impuls

In de brief aan de Tweede Kamer over Nationale Veiligheid (TK, vergaderjaar 2007–2008 30 821, nr. 6) is bevestigd dat een forse inzet op preventie van groot belang is. De veiligheid vraagt immers continue onze aandacht. Want hoewel in Nederland de meeste aandacht uitgaat naar het preventiebeleid en daardoor de kans op een overstroming uitermate klein is, is een overstroming nooit uit te sluiten. De gevolgen van een overstromingsramp kunnen groot zijn. En mocht zo'n ramp zich toch voordoen, dan is een efficiënte rampenbestrijding essentieel. Dit kan slachtoffers en schade beperken. De TMO heeft hier een positieve bijdrage geleverd. In de organisatorische voorbereiding is veel werk verzet. Deze verbeteringen zullen ook een bijdrage leveren bij de voorbereiding en aanpak van andere ramptypen.

Het kabinet hecht eraan de effecten van de impuls door de TMO en Waterproef vast te houden en processen van permanente verbetering in te zetten. Naast het wettelijk instrumentarium voor de generieke crisisbeheersing stelt de TMO voor om specifiek voor overstromingen de geboekte voortgang te verankeren door specifieke oefeningen en door toetsing door rijksinspecties. Het verankeren van de TMO resultaten zal op alle niveaus moeten plaatsvinden. Want voor de voorbereidingen op

rampen en crisis geldt namelijk dat naast het rijk, de waterschappen, provincies, gemeenten en regio's een belangrijke verantwoordelijkheid hebben. Met deze partijen is de afgelopen maanden overleg gevoerd. Dit heeft geresulteerd in een gezamenlijke aanpak om de producten van de TMO te borgen en waar nodig verder te ontwikkelen.

6.2. *Blijven oefenen*

De TMO heeft met de organisatie van Waterproef een nieuwe dimensie gegeven aan rampenoefeningen. Ten eerste is het overstromingsbewustzijn vergroot door met een bewust grootschalige aanpak concreet te maken wat de mogelijke gevolgen zijn van een nationale ramp als een overstroming in Nederland. Ten tweede heeft Waterproef veel partijen bijeen gebracht, ook al ruim tevoren in de voorbereiding, die zich lang niet altijd bewust waren van onderlinge afhankelijkheden en evenmin van elkaars capaciteiten. Ten derde is het een vliegwiel geweest voor talloze regionale en nationale projecten om gevolgen beter in kaart te brengen en processen rond informatievoorziening, besluitvorming en communicatie beter in te richten.

De cyclus van opleiden, trainen en oefenen dient opgebouwd te worden uit inhoudelijke en diepgaande trainingen, kleine (procesgerichte) oefeningen tot en met grootschalige oefeningen voor de gehele keten. Het kabinet concludeert hieruit dat naast opleiden en trainen alleen door regelmatig grootschalig te oefenen, de voorbereiding op rampen op een structureel hoog niveau kan worden gebracht. Met grootschalig wordt hierbij bedoeld om multidisciplinair, met meerdere overheidslagen, regio-overstijgend en zo mogelijk ook met inzet van burgers en bedrijven.

De waterbeheerders zijn daarom aan zet om minimaal eens per vier jaar met onder meer de veiligheidsregio's een overstroming te oefenen, overeenkomstig het Nationaal Waterplan. Nationale oefeningen zullen minimaal eens per twee jaar plaats hebben, waarbij een overstroming een van de mogelijke ramptypes is. Het is daarom niet mogelijk precies te markeren wanneer een volgende nationale overstromingsoefening plaats zal vinden.

Wel zal in september 2009 een internationale overstromingsoefening plaatsvinden onder de naam *Floodex*, waarin het LOCC en het NCC specifiek zullen oefenen met de organisatie rond het ontvangen van bijstand van andere EU-Lidstaten. Tevens staat dit najaar een griep пандеміe-oefening gepland, met een regionaal, nationaal en internationaal deel. In 2010 is voorzien in een grote nucleaire oefening en daarna volgt een opvolger van *Voyager*. Daarnaast zijn er op nationaal niveau departementale en kleinere interdepartementale oefeningen en hebben regio's ook hun eigen oefenkalender, waarin is opgenomen een grensoverschrijdende hoogwateroefening in 2011.

6.3. *Monitoring en toetsing*

De TMO doet in de eindrapportage op diverse thema's aanbevelingen voor de borging van de bereikte resultaten en het op peil houden van de voorbereiding op overstromingen en hoogwater. De Rijksinspecties zullen op basis van de aanbevelingen een referentiekader opstellen voor het toezicht op de waterbeheerders, de veiligheidsregio's en andere betrokken partijen. Dit referentiekader kan tevens worden benut voor zelftoetsing.

7. Tot slot

Het kabinet stelt met tevredenheid vast dat het doel om in de periode 2007–2008 daadwerkelijk een impuls te geven aan de organisatorische voorbereiding op overstromingen is bereikt. Vele duizenden professionals en bestuurders in het hele land hebben niet alleen een aanmerkelijk beter beeld van wat een overstroming in ons land zou betekenen, maar ook van wat hun dan – gezamenlijk – te doen staat. Bovendien zijn de nieuwe of vernieuwde samenwerkingsrelaties tussen de overheden in de crisis-beheersing in het algemeen beduidend verbeterd, hetgeen bijdraagt aan de doelstellingen van het kabinet op dit punt. Tenslotte is veel scherper geworden wat de uitdagingen zijn voor de komende tijd. Dit standpunt beschrijft in het bijzonder welke bijdrage het Rijk zelf hieraan zal leveren en voor een groot deel al levert. Duidelijk is dat ook de regionale partijen nog een breed palet aan uitdagingen kennen.

Het goede rendement van de impuls was onmogelijk geweest zonder de voortvarende aanpak van de hiertoe ingestelde bestuurlijke taskforce onder leiding van de Commissaris van de Koningin in Zuid-Holland, dhr. Franssen. Graag bedankt het kabinet hem, de overige leden van de taskforce en zijn staf voor de inzet en in het bijzonder voor de organisatie van Waterproef, de meest omvangrijke rampenoefening die ooit in Nederland is gehouden.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
G. ter Horst

De staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat,
J. C. Huizinga-Heringa